Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori. 2657 So. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 So. Lawndale Ave. Telephone Rockwell 4904.

LETO—YEAR XVIII. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek 13. marca (March 13), 1925. Subscription $5.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 61.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

WASHINGTONSKO TEDENSKO PISMO

Ljudska udeležba pri vztolični slavnosti ni bila velika. — Stari prijatelji še ostanejo podporniki Bele hiše. — Za izključenjem vpornikov se skriva metoda. — Kaj stori La Follette? — Kongresnik Huddleston pozna dobro položaj. — Načelnik biroja za poduk v Alaski je postal nepriljubljena oseba. — Preveč se je poganjal za Eskime.

Washington, D. C. — (Washingtonske govorice. F. P.) — Ljudstvo, ki je prišlo k vztolični slavnosti se je razšlo. Veliko ga ni bilo.

Calvin Coolidge je postal predsednik po njegovi pravici in je to pravico pokazal, ko je obrnil svoj obraz, ko je pozdravil governer Pinchot iz Pennsylvanije, odeč keystonski oddelek v podporki.

Charles G. Dawes je postal podpredsednik sredi muzanja in tako konfuzni furiji, da je kršil glavna pravila, ki so se zopet vzpostavila s posebnim senatnim zaključkom naslednji dan.

Okrog štiri tisoč državljanov je je udeležilo miloščinskega pleza v novem hotelu Mayflower, počaste Coolidga in Dawesa. Coolidga ni stal ples še toliko, kolikor stane voščilo za osnaženje čevljev. Ostal je doma.

Frank Kellog, dosmrtni svetovalec jeklarskih, železniških in drugih strojnih trustovskih interesov, je naslednil Hughesu v državnem departmentu. On zdaj bi izvedeti, kaj Coolidge hoče.

Mellon ostane; Frank Stearns iz Bostona, finančni podpornik predsednikove politične karijere, postane gost v Beli hiši.

• • •

Tucat razkačenih kongresnikov in trije senatorji, ki so sledili La Follettu, so izpodrinjeni iz odsekih z mest, ki so jih zavzemali kot republikanci. McKinley iz Illinoisa nadomesti La Folletta kot predsednika odseka za tovarniške zadeve. Bati se ni treba da bodo odslej prihajale senzačne preiskave glede dobičkov z gazolinom in drugimi produkti. Stanfield iz Oregona, mlajši ovčjih čred, nadomesti Ladda iz Severne Dakote kot predsednika zemljiščnega odseka. Preiskav o teapotskem škandalu ne bo več, ako bo Stanfield lahko postopal po svoje. V zborници so sunili kongresnika Freara iz Wisconsina iz odseka za sredstva, Cooperja so odstranili iz vodstva v odseku za zunanje zadeve. On je tudi ob sobo v kapitolu, ki mu gre po službeni starosti.

Slišijo se glasovi, da bo La Follette pozval svoje podpornike, da organizirajo novo stranko, ki bo sestavljena iz nesocialistov, posameznikov, ki verjamejo v napredek v mejah sedanjega gospodarskega sistema. Kmpak slišati ni nič, kdo ga podpira in kakšne obljube so mu bile storjene. Iz vrst organiziranih železničarjev in Ameriške delavske federacije prihaja glas, da ne verjamejo, da se srca republikancev in demokratov spreobrnejo, nakar bodeta stari stranki služili človeštvu in bodeta pozabili služiti privatni lastnini.

• • •

Kongresnik Huddleston iz Alabame, ki je odklonil, da postane podpredsedniški kandidat na La Follettovi glasovnici, je bil lani poleti prepričan, da se ljudstvo ne dvigne v podporo človeških pravic proti privilegijem lastujočega razreda. On pravi, da dežela ostane preveč časa v moralni apatiji. Dežela se je preveč zredila, preveč je zadovoljna z materijalnimi zahtevami, da bi bil v nji prostor za duh človeške svobode. Volilci se interesirajo za stvari in ne za ideje. Vzelo bo precej let, mogoče deset ali osem, da bo prekoračila

(Dalje na 3. strani.)

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Coolidge je jezen, ker senat ni hotel potrditi novega justičnega tajnika.

Domačini vzamejo največ miloščinske podpore.

Zelo delikatna operacija izvršena na zdravniškem kongresu.

Radio in avijatika dosegla nov rekord.

Influenca se je pojavila v Chicagu.

Po svetu.

Dr. Sunjatsen, voditelj kitajske revolucije je umrl.

Liga narodov še ne bo omejila privatne trgovine z orožjem.

Velik poraz turških vstašev.

Londonski visoko-družabni škandal se še vleče.

FLU SPET V CHICAGU; SVARILO PREBIVALCEM

Zdravstveni komisar apelira na vse, naj pomagajo omejiti epidemijo.

Chicago, Ill. — Influenca se je zopet pokazala v Chicagu. V zadnjih 24 urah je umrlo 27 oseb, kar je še enkrat toliko kot po navadi umre ljudi pozimi. V prvih devetih dneh marca je umrla 201 oseba za pljučnico in influenco, to je povprečno 22 na dan. Sedanji naval influence je tako velik, da so kar cele družine bolne.

Zdravstveni komisar Bundesen svari, naj se ljudje varujejo in pomagajo omejiti epidemijo. Znamenja bolezni so: boleče zbadanje, pekoče oči, krvavenje iz nosa, vročica in gotova stopnja onemoglosti.

Kadar se pojavijo ta znamenja, mora človek takoj vzeti vročo kopel in iti v posteljo, da se dobro spoti. Nato je treba poklicati zdravnika, ako omenjeni simptomi ne izginejo.

Bundesen je apeliral na delodajalce, naj pošljejo hitro domov vsakega delavca, ki oboli med delom.

Delikatna operacija izvršena na zborovanju

Zdravniki, zbrani na svojem kongresu, so bili priča izredni demonstrativni operaciji, izvršeni na njihovem kolegu, ki je bila uspešna.

Washington, D. C. — Izredno delikatna operacija na srcu, ki je bila obenem demonstracija v interesu zdravnikov, je bila 11. marca izvršena na kongresu zdravnikov za notranjo medicino v Washingtonu. Operaciji se je podvrgel dr. Charles H. Franzoni, zdravnik iz Washingtona, operiral pa je dr. H. H. Kerr, tudi lokalni zdravnik, medtem ko so zborujoči zdravniki opazovali.

Operacija je bila ena najdelikatnejših in najnevarnejših, kar jih pozna medicinska veda in moderna kirurgija. Dr. Kerr je prej razložil vse podrobnosti operacije, nato je vzel nož in demonstriral. Najprej je odprl Franzoniju vrat in odstranil ganglijsko celico, ki kontrolira živčno omrežje srca in potem je hladnokrvno z vajeno roko odprl pacijentu prsi ter izvršil operacijo na srcu. Operacija je bila popolnoma uspešna.

Mussolini je še vedno bolan.

Rim, 12. marca. — Kljub optimističnim buletinom, ki jih objavlja vlada o Mussoliniju, je fašistovski premijer še vedno tako bolan, da ne more biti navzoč pri ponovni otvoritvi parlamenta. Zdaj poročajo privatno, da ima Mussolini uljesa v črevih in moral bo iti pod nož.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto deloma oblačno in toplo. Solnce izide ob 6:07, zaide ob 5:35.

ZAVRNITEV WARRENA POVZROČA NEVOLJO

PREDSEDNIK SE JEZI NA VODITELJE REPUBLIKANSKE STRANKE.

Molk v Beli hiši.

Washington, D. C. — Odklonitev Warrena za justičnega tajnika od strani senata ne povzroča veselih občutkov v Beli hiši. Predsednik Coolidge se jezi.

To je govorica, ki kroži v washingtonskih političnih krogih glede nepotrditve Warrena justičnim tajnikom. Jezen je na voditelje republikanske stranke, ki so s svojo nerodno taktiko povzročili poraz, ki pokazuje, da voditelji niso poznali položaja v senatu. Ako bi poznali položaj, bi gotovo ne dovolili, da je podpredsednik Dawes spal v hotelu, ko se je v senatu vršilo važno glasovanje.

Popolna tajnost vlada, kaj se zgodi z Warrenom. V Beli hiši vlada molk in ne sliši se, ako ga predsednik še enkrat imenuje, ali imenuje katerega drugega mesto njega.

Položaj je seveda nejasen in zakrivili so ga voditelji. Naobratno je prav jasno, ako predsednik imenuje zopet Warrena in se demokrati in vporniki združijo, bo Warren zopet odklonjen.

Vršile se bodo konference in sestanki v Beli hiši. Tipalnice se bodo raztegnile na vse strani in preizkušale položaj, da ne bo ponovnega poraza.

Republikanski voditelji so bili samozavestni. Vpornike so izključili iz stranke, izpodrinili so jih z važnih mest v odsekih. Prepričani so bili, da s pomočjo nekaterih demokratov prav zanesljivo zmagajo. Ko je pa prišlo do prve resne preizkušnje, so pa želi poraz.

Tu je seveda cela vrsta kandidatov, ki jih predsednikovi svetovalci priporočajo za mesto justičnega tajnika v slučaju, da Warren ne bo več imenovan. Ampak kdo naj garantira, da se njim ne zgodi to, kot Warrenu. Vporniki so bolj čuječi, kot so bili preje. Tako tudi nekateri demokrati. Nekateri svetujejo predsedniku, da naj imenuje katerega izmed senatorjev, kajti senat ga bo hitro potrdil. Katerega senatorja? Svetovalci priporočajo senatorja Pepperja iz Pennsylvanije in Spencerja iz Missourija.

Drugi svetovalci menijo, da je najbolje, ako predsednik imenuje justičnega tajnika samo za časa nezasedanja. Ampak tukaj je zopet drug zadržek. Tak justični tajnik ne prejme plače, dokler ga senat ne potrdi.

Očividno je položaj tak, da so regularni republikanci v zadregi in zbegani. Zgodilo se je nekaj, kar jim govori jasno kot beli dan, da ni dobro, ako se kdo preveč baha s svojo močjo, ker se dostikrat pokaže, da je ta dozdevna moč precej trhla in zato pri prvi preizkušnji odpove.

Radijski razgovor v zraku

Dva letalca sta se razgovarjala v razdalji pet milj.

Dayton, O. — Radio in avijatika sta 11. marca dosegla nov rekord. Prvič v zgodovini — kakor poročajo vojaški avijatiški častniki — sta se dva letalca, ki sta bila več tisoč milj visoko v zraku in pet milj narazen, razgovarjala potom radio aparata. Razgovor je trajal, ko sta letela 120 milj v uri.

Ta rekord sta dosegla major H. J. Knerr in poročnik M. N. Stewart, ki sta na Wilbur Wrightovem letalskem polju eksperimentirala z novim radijskim aparatom. Poskušnja se je popolnoma obnesla. Njun razgovor so slišali tudi na prejemnih aparatih na tleh.

CENE ŽIVILOM RASTEJO, RASTEJO, RASTEJO

V letu do 15. februarja so cene narastle do 7% v vseh mestih, izvzemši v Milwaukeeju.

Washington, D. C. — Department za delo poroča, da so cene živežu poskočile v letu, ki je končalo s 15. februarjem, od enega do sedem odstotkov v vseh ameriških mestih, razen v Milwaukeeju. To mesto je edina izjema. V Milwaukeeju so se živila podražila samo za en odstotek.

Štrajk v Peruviji proti Coolidgevi razsodbi

Delavci so zastavkali v znak protesta proti Coolidgevi razsodbi v zadevi Tacna-Arice.

Buenos Aires, Arg., 12. marca. —"La Nacion" je prejel depešo iz Lime, da so delavci v glavnem mestu Peruvije včeraj stopili v generalno stavko v znak protesta proti razsodku predsednika Združenih držav v zadevi sporne province Tacna-Trice.

Washington, D. C. — (Fed. Press.) — Predsednik Coolidge je razsodil, da se spor med republikama Chile in Peru v Južni Ameriki radi teritorija Tacna-Arica reši s plebiscitom. On je bil izvoljen za razsodnika, ko sta se omenjeni republiki končno odločili, da se zadeva poveri razsodišču.

Pred kratkim so se širile v Washingtonu govorice, da Coolidge zadrži razsodbo radi napete situacije v Chilu, kjer se kuha civilna vojna, toda predsednik si je najbrž mislil, da je vseeno kdaj objavi stvar. Jedro spora radi omenjenega teritorija je, kdo bo pobiral dohodke od solitra in raznih mineralnih plasti, ki se nahajajo na ozemlju Tacna-Arica. Štirideset let že traja prepir in večkrat je že malo manjkalo, da ni izbruhnila vojna radi tega ozemlja. Coolidge je odločil, da naj moški prebivalci glasujejo, h kateri republiki hočejo spadati. Plebiscit bo pod vodstvom posebne chileansko-peruanske komisije, na čelu katere bo nepristranski predsednik, katerega imenuje Coolidge. Nobena stranka ni posebno zadovoljna z razsodbo. Chile je zadovoljna s plebiscitom, ker ga je tudi ona zahtevala, ni pa zadovoljna z obsegom teritorija, ki zapade plebiscitu. Chile bi rada videla, da se plebiscit raztegne na kos sosednjega ozemlja. Peru ni zadovoljna s plebiscitom, rada pa vidi, da je plebiscitni teritorij omejen. Tako je Coolidge deloma ustregel obema strankama.

Evropa še ne veruje v razoroženje

Svet lige narodov je mnenja, da Evropa ne more storiti ničesar, dokler Amerika prodaja orožje vsemu svetu.

Ženeva, 12. marca. — Voditelji lige narodov so mnenja, da mora Amerika prva zapreti svoje tovarne za kanone in strelivo, nakar morda sledi Evropa. To je sentiment zaključka, ki je bil storjen včeraj na seji sveta lige narodov, ko je dr. Beneš, premijer Čehoslovakije, predložil poročilo o omejitvi privatnega izdelovanja orožja in municije. Svet je sklenil, da se razprava o poročilu odgodi do prihodnje konference v maju, na katero je povabljena tudi Amerika. Takrat bodo razpravljali o mednarodni trgovini z orožjem in municijo.

Italijanski delegat Scialoja je dejal, da liga ne more storiti ničesar, dokler Združene države ne narede prvega koraka glede ustavljenja privatne orožne in strelivne industrije. Chamberlain, angleški zunanji minister, je podprl Italijana, nakar so vsi prikimali, da je tako najboljše.

KDO DOBI NAJVEČ MILOŠČINSKE PODPORE?

STATISTIKA KAŽE NA DOMAČINE.

Jugoslovani so prejeli zelo malo podpore.

Chicago, Ill. — Med ljudmi, ki prosijo za podporo pri miloščinskih družbah, so na prvem mestu domačini, to je v Ameriki rojeni Američani, na drugem mestu so pa tujezemci, ki morajo biti po zakonu izključeni, ako postanejo breme za javnost.

Štatistiko so sestavile Združene miloščinske družbe in se nanaša le na 546 družin, katerim je bila dana podpora.

Šest in štirideset odstotkov družin je domačih ,katerih očetje prihajajo iz dežel, v katerih se govori anglo-saksonski jezik. Nato je dvajset družin, katerih rojstni kraj ni znan, pa so bile rojene v Ameriki. To znese nekaj več ko petdeset odstotkov družin, ki so navedene v štatističnem številu in ki so domače. Teh družin je 287. Od teh družin je zopet devetdeset zamorskih, ali pa mešanih, zamorskih in belopoltnih. V Ameriki rojenih prebivalcev v letu 1920 je bilo v Chicagu 70.1 odstotkov.

Za domačini so prvi na vrsti italijanske družine, katerih oče je bil rojen v Italiji. Teh družin je 87 ali 15.2 odstotkov. Drugih družin je in sicer: 18 ruskih, 14 iz Avstrije, 13 iz Čehoslovakije, po 7 iz Madžarske in Mehike, 6 iz Švedske, 5 iz Litvinske, po 4 iz Grške, Norveške in Jugoslavije, po 2 iz Holandske, Danske in Turčije in po ena iz Rumunske, Francije, Perzije in Zapadne Indije.

Med ameriškimi družinami so prosile take za podporo, ki imajo celo vrsto prednikov v Ameriki. Med njimi so izobražene osebe, ki so zabredle v nesrečo. Tako poročajo miloščinske družbe.

Strahovit poraz turških rebelov

Vodja vstaških Kurdov beži navsmoč proti mosulski meji.

Carigrad, 12. marca. — Uradno poročilo turške vlade se glasi, da je šejk Said, vodja vstašev, pobegnil s 5000 možmi proti mosulski meji, ko je bil tepen pri Diarbekru. Said požiga za seboj mostove in pustoši vasi, da je strah.

Turška vlada zdaj dnevno pošilja štiri vlake vojaštva v Kurdistan. Izmet paša je včeraj predložil skupščini v Angori načrt finančnega dovoljenja za kritje stroškov potlačenja revolte. Stroški bodo znašali blizu 10 milijonov turških sterlingskih funtov.

LYCELL SMATRA SEBE ZA MUČENIKA JUSTICE.

Chicago, Ill. — Rev. Joseph Lycell je dejal: "Mučenik sem na altarju takozvane justice in moje življenje je uničeno."

Spregovoril je te besede, ko je komentiral odlok sodnika Sabatha, s katerim je odklonil razveljavljenje zakonske ločitve, katero je dovolil pred dvema letoma John Linstedtu.

V to zakonsko ločitev je bil zapleten tudi rev. Lycell.

MacDonald vrne podarjen avto.

London, 12. marca. — Ramsay MacDonald, bivši delavski premijer, je sklenil vrniti avtomobil, katerega mu je bil podaril Sir Alexander Grant, predsednik piškotne tvrdke na Škotskem. Avtomobil je povzročil precej krika med nasprotniki in tudi v delavskih vrstah. Mnogi delavci so kritizirali MacDonalda, ker je sprejel to darilo od kapitalista. MacDonald pravi, da zdaj, ko ni več premijer, ne rabi avtomobila in zato ga vrača.

SUNJATSEN, SLAVNI KITAJEC, KONČNO UMRL

Prvi predsednik kitajske republike in voditelj kitajskega proletarijata je preminul v Pekingu po dolgi bolezni.

Peking, Kitajska, 12. marca. — Dr. Sunjatsen je skoraj do zadnje ure upal, da še okreva. Ko pa je sinoči spoznal, da se mu bliža konec, je naredil oporoko in poklical k sebi voditelje kuomintaga (kitajska ljudska stranka) in apeliral nanje, naj nadaljujejo složno boj za svobodo in edinstvo kitajskega ljudstva. Nato je izrekel željo: "Balzamirajte moje truplo na tak način kot je truplo mojega prijatelja Lenina."

Slavni voditelj je umrl z eno roko v roki svoje žene, z drugo pa v roki svojega sina. Voditelji kuomintanga so naznanili njegovo smrt s posebnim cirkularjem po vseh kitajskih provincah. Nato so brzojavili v Moskvo po ravno takšno krsto, kakršno ima Lenin. Sunjatsenovo truplo bo ležalo nekaj dni na javnem mrtvaškem odru v Pekingu.

Peking, 12. marca. — Dr. Sunjatsen, predsednik južnokitajske republike in prvi predsednik kitajske republike po zmagoviti revoluciji leta 1911., je danes zjutraj umrl.

Dr. Sunjatsen je dolgo časa trpel na žolčnih kamenih. V zadnjem decembru, ko je prišel v Peking na konferenco zmagovalcev v civilni vojni, katera je strmoglavila diktatorja Vupejfuja in njegovo čihlijansko stranko, je bil tako slab, da je moral v bolnišnico. Ameriški zdravniki, ki so ga operirali, so že takrat izjavili, da ne bo živel deset dni po operaciji. Toda mož se je junaško boril s smrtjo več ko tri mesece, a končno je podlegel.

Kitajsko ljudstvo, za čigar pravice in svobodo se je dr.Sunjatsen boril vse svoje življenje, bridko žaluje za njim in objokuje njegovo smrt.

• • •

Malo je bilo velikih mož v prošlosti in malo jih je v sedanjosti, ki bi imeli tako burno življenje — toliko zmag in porazov, toliko bojev in težav — in ki bi tako trdno vztrajali do konca kakor je dr. Sunjatsen, kateri je imel tudi ime "George Washington Daljnega vztoka".

Njegovo ime je bilo znano širokemu svetu že leta 1880., ko je prvič povzdignil mogočen glas protesta proti kitajskim cesarjem. Takrat je bival na Havajskih otokih s svojo ovdovelo materjo, katera se je bila preselila v Honolulu. Z aktivno propagando proti kitajski monarhiji pa je začel leta 1895. Tedaj je postal voditelj revolucijonarnih Kitajcev.

Dr. Sunjatsen je bil rojen leta 1862. Njegov oče je bil agent kristjanskega misijona in tudi svojega sina je dal krstiti. Koliko je bil Sunjatsen kristjana, ne ve povedati nihče; tekom svojega revolucijonarnega delovanja se sploh ni zanimal za nobeno religijo. V Hongkongu je dovršil višje šole in medicinske študije, toda njegov poklic ni bil zdravništvo. Bil je rajši revolucijonar in radi tega je živel vedno v tujini, kajti kitajska cesarska vlada je dolga leta razpisavala visoko nagrado za njegovo glavo. Bil je tudi v Ameriki in Evropi. Povsod, kamor je prišel, je organiziral v tujini živeče Kitajce za revolucijo. Njegovo delo ni bilo zastonj. Revolucija je izbruhnila leta 1910, in v enem letu je monarhija padla. Sunjatsen je bil prvi provizorični predsednik kitajske republike. Takrat so ameriški listi poročali, da je Sunjatsen socialist. Kasnejša njegova dela in izjave so potrdile, da je res osvojil socialistične ideje. Radi svojih radikalnih idej je bil vedno v opoziciji z vladajočimi strankami v Pekingu, ki so bile le po imenu republičanske. Sledile so mnoge civilne vojne, v katerih so začasno zmagali reakcijonarji in enkrat je bila celo vpostavljena monarhija (1916).

(Dalje na 3. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inoinozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (Marc 31-1925) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KAKO SODIJO URADNIKI O BREZPOSELNOSTI.

Javni uradniki, ki prejemajo skozi celo leto svojo plačo in ki niso mogoče še nikdar v svojem življenju okusili skrbi, ki jih ima brezposelni družinski oče brez denarnih sredstev, tudi sodijo po svoje o brezposelnosti.

Tako na pr. pravi Francis I. Jones, generalni ravnatelj zvezne posredovalne službe za posredovanje dela v buletinu o zaposljenju delavcev v industriji:

"Postoječe razmere so normalne. Akoravno postoji precejšnja brezposelnost, **je vendar razveseljiv fakt, da** jo precej odpade na sezonsko omejevanje, ki se je izvršilo v mesecu januarju v mnogih strokah."

Kdo pazno čita te vrstice, zaključuje, da Jones ne vidi, da je nekaj narobe v "normalnem" zaposljenju delavcev. On meni, da je zanj razveseljivo, da je v navadi, da se vsako leto v mesecu januarju odpusti večje število delavcev, da pomnože armado brezposelnih delavcev.

Ako se vsako leto odpusti večje število delavcev v mesecu januarju, je to zelo žalosten pojav, ki govori odločno in jasno, da je nekaj narobe v sedanjem gospodarskem sistemu.

Naloga delavskega departmenta, ako hoče res zastopati koristi delavcev, bi bila, da poišče, kaj pravzaprav vsako leto povzroči, da je večje število delavcev v mesecu januarju odpuščenih v tovarnah in drugih podjetjih. In kadar je delavski department dognal te fakte, je treba, da tudi priporoči, kaj je treba ukreniti, da se ne ponavlja to perijodično odpuščanje delavcev.

Kadar delavec preneha delati, nima tudi denarja za nabavo življenskih sredstev. In to gotovo ni nič razveseljivega, pa naj se zgodi iz navade ali pa na izreden način, v mesecu januarju, aprilu ali pa v septembru.

Toliko filozofije je pričakovati v birokratičnih krogih, da delavci ne morejo živi pod zemljo in zato ker ne morejo živi pod zemljo, je treba poiskati sredstva in pota, da se odpravijo razmere, ki potiskajo brezposelnega delavca v razmere, v kakeršnih ga ugroža smrt od lakote, ako hoče ostati pošten.

SAME OBLJUBE IN ZOPET OBLJUBE!

Nekaj tednov preje, preden je končalo zasedanje osem in šestdesetega kongresa, je bilo slišati iz Bele hiše, da naj ameriško poljedelstvo razvije domači trg in naj pomaga ameriškim tovarnarjem zgraditi še višji colninski zid. Predsednik ne bo poslušal drugih nasvetov.

Ob tem času so veliki dnevniki poročali nad temi vestmi, v debelo tiskanih naslovih, da je predsednik za postave, ki omogočujejo farmarjem postavljati produkte zadružno na trg.

V resnici se za farmarje še ni zgodilo nič, dasiravno se jim delajo obljube od lani, ko je pričela volilna kampanja. Farmarji so seveda sami precej zakrivili, da so prezirani. Pred volitvami so omahnili zadnje dni, dasiravno so preje izjavili, da glasujejo proti stari gardi. Grožnja, da pridejo slabi časi, in obljuba, da se bo farmarjem dobro godilo, ako bo izvoljen Coolidge predsednikom, sta napravili iz farmarjev po severnem zapadu in zapadu omahljivce. Mesto da bi glasovali kot en mož za opozicijo, so oddali svoje glasove za Coolidgeve volilne može.

Stara garda bi morala biti res slepa, ako bi ne opazila te omahljivosti, ki pokazuje, da se dajo farmarji pregovoriti z obljubami in grožnjami kot industrijski delavci.

Ako bodo farmarji hoteli doseči kaj več kot obljube in prijazne besede, bodo morali v bodoči volilni kampanji pokazati malo bolj trdo hrbtišče, kot so to storili dosedaj. Tudi farmarji dobe le toliko, v kolikor pokažejo, da se zavedajo svoje politične moči. Tudi oni niso v tem boju delovnega ljudstva za boljše razmere in boljši gospodarski sistem izjema. Gospodujoči razred ravna z vsemi sloji enako, ki jih izkoriščа. Izrablja jih v svojo korist, dokler se mu puste, ne glede nato, če izkoriščani stokajo, jokajo in tožijo, ker je njegov cilj pomnožitev svojega že itak nagromadenega premoženja.

SLIKE IZ NASELBIN

Mellen, Wis.—S tužnim srcem javljam žalostno vest, da je nemilo sodišče v Superioru, Wis., pretrgalo munšajnarsko nit nekaterih naših biznismenov, ki so dobili po pet do devet mesecev temne ječe. Dobrosrčni nesrečniki so napajali žejne z njih pekočim žganjem, pristnim "munšajnom." Bili so zelo priljubljeni, kajti imeli so tudi tole krščansko navado, da so svojim napojencem izčistili žepe. Da so svojo dobrotljivost napram napojenim še korenitejše izkazali, so v znak prijateljstva, segli s svojimi čevlji v zadnjo plat napojenega. Prihibicijoniška katastrofa je prišla nad deset malih Italijanov in velikih Angležev, Fincev ter tri naše brate Hrvate.

Vsi, ki sočutno žalujemo za milimi "mesečinarji," želimo, da bi jim bili lahki ameriški fižolčki. Njih lepe kare, "Buicki" in "Flinti," pa naj bi počivali v svojih garažah. Vsi ostali na Munshine Streetu naj bi pa kmalu šli za svojo bračo jest fižolovo mineštro v Milwaukee.—Jezeranac.

Dairmont, W. Va.—Naznaniti hočem o napredku v naši preljubi West Virginiji. Tako hitro gremo naprej, da že ni nikoli več tema. Ko nam zatone večerno solnce, modri operatorji vžgejo svetle žarkomete, da mečejo svetlobo po celem okraju Harrisonu, da je videti ravno tako dobro kot podnevi.

Nisem mislil, da bom kdaj živel v toliki časti kakor živim danes. Ako grem iz hiše, že je vojak za menoj, da me kdo ne napade. Kadar pridem v mesto in stopim s poulične železnice, me sprejme spet kompanijska straža ter me spremlja do doma.

Ampak razmere so vzlic tej dobri pažnji vsaki dan slabše za delavca, kajti kompanija ima zmirom več ljudi v svoji odprti delavnici. Že delo se več ne dobi, ako ni prosilec od nekdaj poznan, da dela vse, kar mu ukaže boss. Dva meseca sta minula, kar smo prenehali delati unijsko, danes jih je že v "open shopu" 175. Drugo mi še ni žal dosti kakor to, da nima rudar svoje hiše v West Virginiji. Potem bi že nekako vzdržal. Kukavica tudi še ni začala peti, ampak jaz jo bom moral iti poslušat drugam. Malo bo zeblo, pa saj jih že danes zebe mnoge, kasneje pa bo tudi tiste, ki se danes grejejo. Med tistimi, ki se sedaj grejejo, je tudi rojak, ki skoro še najbolj zvesto služi kompaniji. On nosi kar v vsaki roki svoj revolver, dočim imajo drugi enega dosti. Živela Zapadna Virginija!—Matevž Zgaga.

Burgettstown, Pa. — Bolj redko se oglašam, zato upam, da te vrstice ne bodo šle v koš. Od povsod berem, da slabo delajo, tako je tudi pri nas in vse okoli Burgettstowna. Ne svetujem nikomur hoditi sem za delom, katero se sploh ne dobi.

Delničarje S. S. M. D. vabim, da se udeležijo seje dne 29. marca ob dveh popoldne. Zahvalim se jim tudi za darila, ki so jih prinesli na veselico dne 31. januarja. Delničarkama mrs. A. Antončič in Helena Laurinc gre zahvala, ko sta prodali veliko število vstopnic. Veselica se je dobro obnesla, za kar gre hvala občinstvu na številni udeležbi.

Pozdrav delničarjem.—T. Hribar.

Jordanville, N. Y. — Ne pripravil bi se bil zopet poročati v Prosveti, ker še ni dolgo, kar sem se oglašal. Ampak ko vidim, da se pojavljajo ljudje, ki bi radi komandirali našim društvom, kaj morajo sklepati, se vendar oglašam zopet. Vsako društvo sklepa po svojih pravilih. Tudi glava s še tako zastarelim razumom bo morala kmalu priti do prepričanja, da je tako.

Ravno tako se mi zdi kot takrat, ko so se ljudje pričeli zbirati v naši Idriji okoli Štravsa. Ljuljka pa je ostala zadaj, vse zaman je bilo klerikalno obrekovanje in podtikanje, vse ni nič pomagalo. Dobri možje so šli naprej, ljuljka pa si je prizadevala dalje škodovati.

Črnih ljudi ni sram zasejati seme sovraštva med ljudi. V duhu vidim še sliko mršavega človeka, kak je bil, ko sem mu nesel papirje, ko sem se spravljal v zakonski jarem. Bil je od tam doma, kot jaz, pa me je začel spraševati o vsem iz našega kraja, kako se imamo, kaj ruduarji mislijo itd. Pa sem menil, da on sam bolje ve kot jaz in vedel sem, kako mu odgovoriti. Drugače pa je bilo, ko je prišla žena. Znašati se je pričel nad njo, kako društvo imamo v Idriji, kam zahajamo možje in kaki smo. Še zapisati ni vsega, kar je netilec sovraštva govoril pred mojo ženo. In on je 'namestnik' tistega, ki je baje učil ljubezen med ljudmi. Še zdaj mi pove žena o tistem, kaj vse ji je napel. Noben človek, ki dovrši le ljudske šole ni tako brez pameti kot so ti možje, ki so trgali hlače naprej po visokih šolah. Mladina, nikar ne imej opravka z njimi! — Ignac Šulgaj.

NAŠI ODRI

Milwaukee, Wis. — Bo, bo! S težavo in počasi, a vendar sigurno korakamo naprej. Kam? K spoznanju vrednosti dramatike. Nov dokaz temu je prireditev podpornega društva "Bratoljub" štev. 234. S. N. P. J., ki se je vršila v nedelje 22. februarja. Če se ne motim, je bila prireditev prva take vrste do strani tega društva. Par tednov pred to prireditvijo so naznanjali letaki po oknih, da bo veselica z igro "Vojna sirota".

Kaj takega pa seveda ne mine brez mene. Že popoldne so bila razna društva številno zastopana. Vladala je precejšnja živahnost, katera je povzročala tekanje raznašalcem "mehkih" pijač, in drugih telesnih dobrot. Zvečer, ob napovedanem času se je občinstvo vkljub slabemu vremenu pomnožilo. Kako tudi ne, saj so imeli nastopiti malčki s pesmicami in v igri, in njih starši so bili prav gotovo navzoči, ki so privedli s seboj še svoje prijatelje in znance, da skupno vidijo kaj so se njih otročički naučili.

Predsednik, John Skrbiš, je v par navadnih stavkih pozdravil vse navzoče, se zahvalil za udeležbo in prosil za mir med igro.

Nato je predstavil gdč. Angelo Lipej, ki je glasno in jedrnato povedala par besedi v pozdrav in tudi pozivala navzoče k miru med igro.

"Ne ubite nam veselja do dramatike že v našem prvem nastopu," je poudarjala. Gladka njena govorica in pogumni njen nastop sta v hipu pridobila srca navzočih. Izgledalo je, da bo nekaj zaleglo; takoj je zavladal mir.

Dvignil se je zastor, ljudstvo je radovedno in napeto zasledovalo nekaj časa prizore v igri "Vojna Sirota". Navadna slika: Oče in mati s kopico otrok žive revno življenje. Izbruh vojne. Poklic očeta na bojno polje. Slovo, žalosten odhod. Poročilo, da je ranjen, da leži v bolnišnici. Sledi drugo poročilo, da je mrtev. Otroci ostanejo brez očeta, mati sama se bori s kruto usodo življenja, potom šivanja služi borni kruh za sebe in otroke.

Vse to se je izvršilo kar trenotno v enem dejanju, kar ne napravi nič kaj prijetnega utisa na navzoče. Ne vem kakšne vrste "avtor" je to bil, da si je na ta način igro namislil.

Do tukaj je bil v dvorani še precejšen mir, a ob pričetku drugega dela igre, kakor je bilo označeno na programu, smo bili pa že zopet na naši stari poti, podili smo kokoši: pšt! pšt! Pa ni dosti zaleglo. Malo so govorili mizar, krojač, čevljar in godec Fric, ki so nastopili v tem delu, a še tistega nisem ujel, dasiravno sem napenjal ušesa kakor se je dalo. No, godec Fric se je še najbolj "poštrekal", ko je potegnil svojo harmoniko. Nekaj nenavadnega je bilo to na odru, kdo bi pa tudi pričakoval od takega malčka, da bi mu tako spretno skakali prsti po tipkah. Aplavz je povzročil, da je pokazal, da ne zna samo ene. S tem je bil drugi del igre končan, mali Edi Galun je izšel iz tega dela kot junak.

Tretji del igre je bil "Snaženje sob." Petje.

O tem delu igre ne morem drugega napisati, kakor da so se vsi prizadevali, vsak po svoje, da bi napravili čim boljše. Za začetek je kar dobro, ker zdi se mi, da bi delal vsem krivico, ako bi hotel vse, kar ni bilo pravilno tako kritizirati kakor pri starih igralcih.

Po igri je mladinski oddelek zapel par znanih slovenskih pesmic: "Slovensko dekle" in "Gozdič je že zelen". Pesmice so nasvezadnje še najbolj ugajale vsem. Cela prireditev je napravila v mnogih ozirih dober utis.

To je korak, kateremu se mora častitati. Društvo "Bratoljub' si lahko zapiše to prireditev v svojo zgodovino kot prvo najboljše delo, ki ga je do sedaj izvršilo. John Skrbiš je pokazal kot vodja prireditve, da ima veliko porcijo potrpežljivosti in dosti volje; otroci pa so s svojim nastopom pokazali, da je v njih mladih srcih iskrica navdušenja in veselja do slovenske umetnosti.

Treba bo to iskrico pravilno in nežno razpihati, da bo v njih, ko odrastejo, zaplapolal pravi ogenj, in ohranili bomo na ta način še vsaj eno generacijo med nami, slovenski jezik, slovensko pesem in slovensko dramatiko.

V Johnu vidim še tudi prav dobrega sotrudnika pri vsem tem, če ga že niso prve težave, ki jih je imel z otroci oplašile. Zna postati še nekoč dober "režišer" in s potrpljenjem tudi igralec. Samo pogum! Polagoma se bo seznanil z vsemi skrivnostmi, ki so v zvezi z odrom. Kako se pravilno oder razsvetli, kako je treba razna čustva izražati, da dobi občinstvo pravo sliko, kako se izvrši pravilno prehod iz veselja v žalost in tudi prehod dneva v noč i. t. d. Prehod čustva v drugo se nikdar ne izvrši pri človeku tako, kakor na primer pri vojakih "nieder in auf", in tudi prehod dneva v noč ne.

Temu se človek, ki ima potrpežljivost kakoršno je pokazal ravno John ,polagoma privadi in priuči. Teh par opomb naj bi si nikar ne tolmačil napačno, da bi ga celo odvračalo od dobrega začetka.

Da, tako naj bi se pričeli zanimati za dramatiko pri vseh društvih. Potem bo zavladalo v naselbini popolnoma drugo življenje, in mogoče potegne enkrat tak veter, ki bo izčistil naše pojmovanje, kar se tiče slovenske umetnosti. Mogoče bo tudi ta veter pobral skupaj po celi naselbini dosedanje naše "mistake", in dobre lastnosti in vso našo zmožnost znosil na en kup. Na ta način bomo dali priložnost vsem, ki radi posečajo prireditve, da bodo odnesli lepše utise in spomine od njih ,kakor pa: debelo glavo, izbit zob, otečene ali krvave ustnice in črno oko.

Za sedaj priporočam samo še starišem otrok, ki so nastopili pri prireditvi "Bratoljuba", naj nikar ne kratijo veselja svojim malim, če vidijo v njih veselje do nastopov. Nasprotno naj jih podžigajo in podpirajo, nikdar jim ne bo žal za to. V malčkih imamo še zadnjo oporo, da nas še ne bo tako brž pogoltnila tujina. — "Eden navzočih."

Predal za informacije

East Helena, Mont. — Na vaše vprašanje vam ne moremo dati povoljnega odgovora, kajti rastline, katere vi omenjate, da bi vam jih povedali v angleščini, nekatere v Ameriki tudi uspevajo ne, torej so tu nepoznane.

Nemška detelja ali lucerna v Ameriki prav dobro uspeva in jo priporočajo zlasti za čiščenje zemlje. Ime zanjo je v angleščini ravnotako, "lucerne". — Esparzeta, ki je tudi neke vrste detelja, se imenuje lahko "esparcette" ali "sainfoin". Ampak tu boste seme za to deteljo težko dobili, ker menda ne uspeva dobro in je ne sejejo. To je neke vrste francoska detelja, ki so jo pričeli sejati francoski kmetovalci v Kanadi. — Za pahovko, katere pa je več vrst, imajo tu splošen izraz "feather grass". Ampak dvomimo, da vas bo kdo razumel, če boste v semenski prodajalni vprašali za "French feather grass", "golden feather grass", "dwarf feather grass" itd., kar bi bili direktni prevodi iz slovenskih imen za to travo.—Ljuljka se imenuje po angleško "darnel". "Laško ljuljko" pa bržkone pozna samo slovenski kmet, in ravnotako "lisičji rep".

Naše mnenje je, da je najboljše, ako se obrnete na državni urad v Heleni, Mont., in sicer na "Department of Agriculture" in vprašate za buletine, v katerih so priporočila, kakšna klaja najbolje uspeva v kraju, kjer imate svojo kmetijo. Navedene rastline morda v Montani sploh ne uspevajo dobro, kjer je čisto drugačna klima kot na Slovenskem. Ravnotako je s kemičnimi izdelki za krmo goveje živine. Department za poljedelstvo vam bo gotovo radovoljno ustregel z nasveti. — Pozdrav!

ŽARKOMET

Doba manij.

Manija pomeni, da človek ali večja ali manjša skupina ljudi nori za to ali ono stvarjo. Cela povojna doba je doba manij. Vsak čas kdo — cela stranka ali cela dežela — zapade tej bolezni.

Na primer naš Kazimir ima manijo za dnevnik. Že precej časa ga lomi ta manija. Tone Grdina je dobil manijo, da morajo vsi Slovenci v Ameriki stopiti v njegovo jednoto samo zato, ker je on zaenkrat predsednik. Lojze Pirc trpi na maniji, da so vsi boljševiki židje in da je on edini poklican, tolmačiti ameriške postave ameriškim Slovencem.

Pašičeva stranka v stari domovini ima manijo, da so srbski militaristi edini ljudje, ki so zmožni vladati v Jugoslaviji.

Ameriških manij je dosti; nimam prostora, da bi vse naštel. Vsak čas pride kaj, ki zmede Američanom možgane. Zadnje čase vlada blaznost križnih uganк (cross-words puzzle), ki je že mnogo ljudi pognala v norišnico.

Dežela je polna manijakov, ki tekmujejo za železen jopič. Vzemimo Brisbana. Mož je enkrat v letu pameten, 364 dni pa nori, da je veselje. Že precej časa gazdrži manija, da je v zraku nad Ameriko vsepolno japonskih letal in bombe padajo na banke, cerkve, komercijalne palače in na njegovo 10,000-akersko farmo. Kdor se hoče res zabavati, naj čita njegove izbruhe.

* * *

JUH! SLAVA! GROM! TRESK! PIKA POK! TRARARA BUM!

Cleveland Cave, 10. marca. — Danes zjutraj, ko se je delal dan, se je rodil nov član, sobrat Krugle šesti sin Florijan.

(Novi član vaga tri funte.) — Kampanjski menažer.

* * *

Na dveh konjih.

Pozivam te, Žarkomet, da posvetiš v buče nekaterih naših "naprednjakov" v Collinwoodu in jim poveš, da dveh konjev hkratu ni mogoče jahati. Ali naj bodo na vrancu napredka, ali pa naj cincajo na kljusetu farštva. Eno ali drugo, na obema pa ne gre! — M. J. K. Ž., Collinwood, Ohio.

* * *

Pertinentna vprašanja.

Rad bi vprašal, kje so sinovi Adama dobili žene? Ali se je Kajn poročil s svojo sestro? To je vendar bilo krvosramstvo. Kakšne polti je bil Adam? Bel, črne, rmene ali rjave? Ali bi mogli frančiškani malo pojasniti? — J. I. A., Akron, O.

* * *

Kje sta dva dolarja?

Cenjeni K. T. B. — Posvetil malo naokrog z Žarkometom, da vidim, kam sta izginila moja dva dolarja, katera sem pred petimi meseci dal zastopniku dvoglavih frančiškanske flike na West Allisu kot polletno naročnino. Denar je šel, a flike ni še danes od nikoder. Ne vem, kdo je več bedak, jaz ali zastopnik, morda pa uganem. — Fr. Gabršček, Milwaukee, Wis.

* * *

Dogodek št. 7.

(Kako sem pisala uredniške članke.)

V naši šoli se učimo pisati tudi uredniške članke. Jaz sem prestavila neki članek iz "Prosvete", ki se je tikal otroškega dela. Za to delo sem dobila "Excelent". Drugi so pa kar prepisali "editorials" iz angleških listov. Tako je šlo nekaj časa, dokler naša učiteljica začela sumiti. Dva dečka sta namreč "spisala" edenaindvajset članek. Učiteljica je rekla, da smo vsi rojeni za urednike, zato naj kar v šoli spišemo vsak svoj članek v dvajsetih minutah. Morali bi nas videti, kake dolge obraze smo delali! — A Kansas High School Booster.

* * *

Odkrit je grob!

Pep, 25. sola 5925. — V dolini kraljev je bil danes odkrit neki grob. V železni krsti je mumija, ki je oblečena v čudno uniformo, kakršno so svoječasno nosili duševno bolni izobčenci. Na krsti je napis "KRALJ MATJAŽ". Sklep odkriteljev je, da je bil ta kralj pohabljenih romarjev, ki so pred 3000 leti okuževali ljudstvo.

K. T. B.

Imperial, Pa.—Pišite na naslov: Edinost, Trst, Italija. Koliko je sedaj letna naročnina nam ni znano.—Pozdrav!

ondonski visoko-družabni škandal

olkovnik Dennistoun taji, da je on svojo ženo prodal generalu za promocijo.

London, 12. marca. Polkovnik n Dennistoun, katerega je nje-va bivša žena Dorothy obtoži, da jo je med vojno prodal ge-ralu Cowansu, vrhovnemu u-avitelju angleške armade, z menom, da mu general preskr-boljšo službo, je včeraj na sve-škem stolu pred sodiščem po-jal ženine trditve. Dennistoun avi, da se je žena na svojo stno pest prijela Cowansa. Na-kal jo je kot hudobno, nečiurno, pohotno žensko, ki je iz-bila njegovo slabost.

Dennistoun je dejal, da je nje-va žena vedno imela dovolj de-rja, dočim je on bil dostikrat polnoma suh. V letih 1922 in 23 je imela bančno knjižico za 5,000, a on je bil brez centa in krat je stradal. On, član čast-grenadirske straže in član hovnega vojnega sveta med jno, je moral raznašati depeše, se je preživel. Ko pa je poro-bogato vdovo lorda Carnarvo-, je njegova bivša žena takoj ela laziti za njim in je terjala gove, katerih sploh ni imel.

Dennistoun je naštel dolgo vr-moških, s katerimi je imela egova bivša žena intimne od-aje. Med temi je bil tudi mla-ameriški častnik Oscar Sen-use, ki je bil ubit na zapadni nti. Teden dni pred njegovo rtjo je ta Američan prebil vso z njegovo ženo.

IVATNI INTERESI NE MARAJO SLIŠATI NIKJER RESNICE.

Ottawa, Can. — Ko je delav-poslanec J. S. Woodsworth iz nnipega priporočal v zborници, se denarni monopol podvrže ni ljudski kontroli, so služab-i finančnih privilegijev in in-resov zapustili zbornico. Rezo-cija, ki jo je predložil Woods-rth, pravi, da ne služi deželi, privatni privilegiji izdajajo nar in da se kontrola kredita ne podeli privatnim korpora-am.

Woodsworthovo rezolucijo sta dpirala dva člana progresivne anke, toda sedanji in bivši fi-čni minister sta nasprotova-Robb, sedanji fin. minister, govorančil, da Woodsworth poroča metodo za izdajanje narja, ki se je v Rusiji poka-a kot zmota. Nato je govoril ši finančni minister sir Hen-Dreyton in sicer toliko časa, je zanjo potekel čas uvaževa-Rezolucija najbrž zaradi te-ne pride na razpravo v seda-m zasedanju.

EWYORŠKA ZBORNICA U-DARILA PO DELAVCIH.

New York. — Newyorška ni-legislatura zbornica je v do porazila dodatek k ustavi repovedi otroškega dela in dlogo o maksimalnem 48-ur-m tedenskem delavniku za e.

pad laboritov na tajno diplomacijo odbit.

London, 12. marca. — Delav-poslanec Trevelyan je včeraj dložil resolucijo v zbornici, ki oča, da vse tajne pogodbe, ki tičejo sodelovanja Anglije v ni s kakšno tujo silo, morajo predložene parlamentu, pre-so veljavne. Resolucija je zavržena z 255 proti 133 sovom.

DELAVSKE NOVICE.

olidgeva "ekonomija" udarila tiskarje.

Washington. — Predsednik olidge je odredil redukcijo o-ja v vladni tiskarni z name-, da se znižajo stroški. U-vitelj tiskarne Carter je nato ovil 175 delavcev. Tiskarska ja je naslovila na Coolidga r protest, ki pa najbrž ne bo pomagal.

Krojaška stavka se bliža h koncu.

New York. — Stavka delav-— večinoma delavk — ki jo belo perilo in otroške ob-, katera traja tri tedne, se h koncu. Stavka bo vseka-končana s kompromisom. vke so zahtevale 20% povi-, dobile pa bodo samo pet od-kov.

WASHINGTONSKO TEDENSKO PISMO.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

krožek reakcije. In Amerika je tako mogočna na svetu, da bo zazibala v spanje glas duha drugih narodov, preden se sama prebudi.

Da je položaj tak, se lahko spozna iz visokega glasu voditeljev uprave. Oni pravijo, da je mrtvo zakonodajstvo v interesu delavstva. V prihodnjih dveh letih, saj tako se sliši, se bo edino vpoštevalo vprašanje znižanja direktnega dohodninskega davka na velike dohodke. Dobri časi so odvisni od podjetij. Dajte biznisu priliko! Očistite zvezne odbore in komisije, da prostovoljno reziginirajo progresovci, ali jih pa nadomestite s konzervativci, kadar poteče njih rok. Davis Lewisa, očeta paketne pošte in avtoriteto glede ljudske javne lastnine, je ravnokar nadomestil reakcijonar v tarifni komisiji.

* * *

Predsednik Coolidge ni nikdar slišal, da je bil odslovljen William T. Lopp, ki je kot načelnik zveznega biroja za poduk v Alaski ščitil Eskime pred industrijsko tlako. Lopp je bil 35 let asistent in naslednik Sheldon Jacksona. Uvedel je prvega severnega jelena iz Laplanda v Alasko, da obvaruje Eskime pred lakotjo. Odslovil ga je tajnik Work, mesto njega je prišel tuj človek. Loppovo delo se vidi v tem, da je zapustil čredo severnih jelenov, ki je vredna pet miljonov dolarjev in ki jo rede Eskimi. Lopp je učil domačine, kako se ta žival lahko redi in zadružno postavlja na trg. Špekulantje zdaj upajo, da čreda kmalu preide v njih roke, Eskimi pa postanejo njih hlapci.

In ko je prišel apel, da se zadeva preišče, je Previdni nastopil v vlogi človeka, ki ničesar ne ve o stvari.

DR. SUNJATSEN JE KONČNO MRTEV.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Dr. Sunjatsen je moral zopet bežati na tuje. Končno je dosegel, da se je južna Kitajska s središčem v Kantonu odcepila od reakcijonarnega Pekinga in obdržala prapor revolucije do danes. Dr. Sunjatsen je bil predsednik južnokitajske republike do svoje smrti. Doživel je še to, da je proti koncu minulega leta padla reakcija v Pekingu, in ko je po dolgem času zopet prišel v glavno mesto, da pomaga reorganizirati in konzolidirati kitajsko republiko, je moral leči v grob.

Tujezemski imperijalisti in kitajski monarhisti so zdaj rešeni svojega največjega sovražnika, kitajsko potlačeno ljudstvo pa je izgubilo svojega največjega voditelja in zagovornika.

TEDDY JE IMEL VEDNO PRIPRAVLJEN BAT ZA UNIJE.

Chicago, Ill. — Spisi, ki prihajajo v javnost pod znamko "Charles Scribner's Sons Copyright", pripovedujejo, da so bile zvezne čete pripravljene, da odidejo v Chicago ob času stavke voznikov. Takrat je bil predsednik Theodore Roosevelt.

Stavka je trajala od dne 6. aprila do dne 22. julija in je končala s kompromisom, ki je bil naklonjen podjetnikom.

"Seveda upam v resnici, da ne bom obvezen odposlati čet," je pisal Roosevelt Henry Lodgu, "toda odredim jih takoj, ako nastane potreba."

Stavkali so vozniki, skladiščni delavci in drugi delavci, zaposljeni pri lokalni transportaciji. Vojaške čete niso bile odposlane. Ampak župan Dunne je odredil, da so policaji sedeli na vozovih, katere so vodili stavkokazi.

Nemec odkril zdravo upijanljivo sredstvo.

Berlin, 12. marca. — Lavine, nemški toksilog, je odkril alkaloid, ki ima učinek kokaina in alkohola skupaj, ne povzroča pa nikakršnega glavobola in nobenih drugih težkih posledic, ki navadno pridejo v pijanosti. Nov eliksir prihaja iz mehiške kaktusne rastline "levki". Odkritelj pravi, da majhen požirek te tekočine drži človeka dva dni v "dobri volji", nakar pijanec zaspi in se zbudi svež in pokrepčan, kakor da ni nič pil.

Člani S. N. P. J. širite svoj list in pridobivajte nove člane.

DELAVSKIM ADVOKATOM VZETA PRAVICA.

Tako poroča Unija za civilne svobodščine.

New York, N. Y. — Ameriška unija za civilne svobodščine poroča, da je bila advokat Elmer Smith, ki je zagovarjal šumske delavce v Centraliji, izključen iz advokatske zbornice. Veliko teh delavcev je bilo obsojenih v ječo od pet in dvajset do štirideset let. Dozdaj je bilo izključenih pet advokatov iz advokatske zbornice, ki so zagovarjali delavce.

Drugi advokati, ki so izgubili advokatske pravice, so: Jacob Margolis iz Pittsburgha zaradi njegovih radikalnih nazorov. To se je zgodilo po stavki cestnoželezniških uslužbencev. J. L. Metzetu v Chicagu so bile vzete pravice po obravnavi v vojnem času, ko je zagovarjal člane organizacije I. W. W., in ko so ga kasneje povaljali po smoli in kurjem perju. Paul Glazer iz Garyja je bil izključen zaradi njegove komunistične propagande. V Fresnu, Cal., so vzeli advokatske pravice nekemu Metzerju zaradi tožbe za zakonsko ločitev. Ampak kasneje so rekli, da je bil izključen radi njegovih radikalnih nazorov.

Napram Smithu je washingtonska advokatska zbornica izrekla nasproten izrek. Najvišje washingtonsko sodišče je potrdilo izrek. Njemu v zlo se je štelo, ker je odobraval pravico do splošne stavke. On je sodeloval v farmarski delavski stranki v državi Washington in je zagovarjal večkrat člane organizacije I. W. W.

LOKALNA KRIŽARSKA VOJNA PROTI ZAMORCEM.

Washington, D. C. — Belopoltni posestniki v Washingtonu se baje organizirajo, da preprečujejo naseljevanje zamorcev od ceste do ceste. Po njih mnenju se morajo zamorci in vsi drugi, ki niso belopoltni, naseljevati v določenih okrajih. Izjeme priznajo le za izredno bogate Indijce, Azijate in zamorce.

Ta boj ima namen, da ostane sto petdeset tisoč zamorcev, naseljenih v okrajih, katere so jim določili za naseljevanje belopoltniki. Ustava sicer pravi, da ni nobene razlike med državljani bele ali temne polti. Belopolti posestniki, seveda ne vsi, pa mislijo, da delajo lahko razlike med belopoltnim in zamorskim ljudstvom, akoravno zvezna ustava ne pozna takih razlik.

Zamorci se pa ne bodo kar meninič tebinič dali izriniti. James Weldon Johnson, tajnik društva za napredek zamorskega ljudstva, bo zadevo predložil sodiščem, da zlomi ta odpor prenapetih belopoltnih posestnikov proti temnopoltnemu ljudstvu.

Protizamorska organizacija pa tudi skuša pozvati na pomoč zvezno vlado, da se prepreči prodaja zemljišč po belopoltnih lastnikih zamorcem.

Ako bi bili zamorci še sužnji, bi se ti belopoltni posestniki prav nič upirali, ako bi koče zamorcev stale na njih zemljiščih. Ker so zamorci danes prosti državljani kot belopoltni in ne delajo več svojim gospodarjem za slabo hrano, obleko in udarce z bičem po njih životu, so jim zamorci zoperni ljudje.

Pametni človek vidi v zamorcu človeka, kot v sebi, ki je vreden spoštovanja, dokler je pošten in se ravna po obstoječih postavah.

V MESECU FEBRUARJU JE BILO VEČ DELAVCEV NASTAVLJENIH V DETROITU.

Detroit, Mich. — Društvo detroitskih delodajalcev, pri katerem sta dve tretjini tukajšnjih delodajalcev, poroča, da se je število nastavljenih delavcev pomnožilo v mesecu februarju za 2,216. Vseh zaposljenih delavcev je bilo v tem mesecu 211,491, medtem ko je bilo lani ob tem času zaposljenih 240,485 delavcev.

ŽENIN STAR 20 LET, NEVESTA PA . . . ?

Middletown, N. Y. — 20-letni Harold Shambock je služil na farmi Burgerja, ki je mejila ob farmo 63 let starega dekleta Jane Hausbrouck. Te dni se je Shambock priženil na dom 63 let starega dekleta, poroča rev. J. Robert Selmshaw, ki je poročil par.

ZAMORCI APELIRAJO NA COOLIDGA ZA ODPRAVO LINČANJA.

Oni zahtevajo, da se linčanje proglasi za zločin.

New York, N. Y. — Narodno društvo za napredek zamorskega ljudstva je apeliralo na predsednika Coolidga, da se proglasi linčanje za zvezno hudodelstvo. Tajnik društva navaja, da celo list "Macon Telegraph" prizna, da se linčarji niso skrivali in da so poznana njih imena, ki so v Georgiji sežgali živega zamorca. Governer je razpisal $500 nagrade za aretacijo krivcev. V apelu tudi društvo navaja, da je Coolidge v svoji prvi poslanici na kongres povdarjal, da kongres izrabi vso svojo moč za preprečenje takih zločinov, kot je linčanje in da linčarji prejmejo svojo kazen.

SREDNJEVEŠKI BARBARIZEM.

San Francisco, Cal. — V Prestonovi poboljševalni šoli se je nahajal 17-letni Allen Albee. Zbolel je za davico. Po pet tednih je bil med rekonvalescenti. V tem času se je samo enkrat kopal in sicer v začetku bolezni, ko je imel 104 stopinje vročine. Zdravnik, ki ga je zdravil, ga je pustil ves dan sedeti na klopi. Bolezen ga je deloma paralizirala. Ker je govoril in se smejal v bolnišnični šoli za rekonvalescente, je bil poslan za pet dni v temnico. Prejemal je samo kruh in vodo. Vode ni mogel piti, ker mu je zaradi paralize zopet pritekla ven pri nosu. Mrs. Rose Bensel se je obrnila na governerja, da preišče ta dogodek.

Superintendent Close taji, da se je tako ravnalo z mladeničem, toda prizna, da je bila bolniška strežnica, ki je imela Albeeja v oskrbi, odpuščena.

V KALIFORNIJI NAMERAVAJO ODPRAVITI VEŠALA.

Sacramento, Cal. — Nasprotniki smrtne kazni so se sporazumeli med sabo in predložena je bila predloga, ki izpremeni smrtno kazen na vešalih v dosmrtno ječo brez pomiloščenja in paroliranja za osebe, ki so bile spoznane krivim umora prve vrste. Izjema je dovoljena le tedaj, ako se predlože glede krivde obsojenca novi dokazi, da je nedolžen.

Neka druga predloga določa en dolar na dan pokojnine za osebe, ki so dosegle sedemdeseto leto. Ako bo predloga sprejeta, bodo odpravljeni domovi in zavetišča za stare in obnemogle ljudi.

NA TISOČE DEKLET SE POROČI POD 16. LETOM.

In večina teh deklet je zopet rojenih v Ameriki in so belopoltne.

New York, N. Y. — Kar odraščeni Američani smatrajo za slabo, kaj radi obesijo zamorcem in tujezemcem. Ampak to ne gre zmerom posreči. Povprečni Američan smatra za slabo reč, ako se dekle poroči pred šestnajstim letom. Dozdaj se je navadno sodilo, da se take poroke vrše le med tujezemci in zamorci. Veliki dnevniki so kaj radi prinesli vesti, ki so poročale o takih porokah med tujezemci in zamorci, medtem ko so druge zamolčali. Statistika govori nekaj drugega in pove jasno kot beli dan, da se poroči na tisoče deklet, preden so dosegle starost šestnajst let in da so ta dekleta po ogromni večini belopoltne domačinke.

Nekatere države dovoljujejo že z dvanajstim in štirinajstim letom. Države, ki imajo določeno nizko starostno mejo, so: New York, New Jersey, Pennsylvania, Kentucky, Virginia, Louisiana, Florida, Maryland, Rhode Island, Tennessee, Colorado, Idaho, Maine in Mississippi.

V drugih državah je meja do osemnajstega leta za dekleta in če bi se štela vsa dekleta do osemnajstega, ki so poročile, preden so dosegle to starost, tedaj je teh otroških nevest 667,000 katerih število se pa vsako leto pomnoži za nekaj tisoč.

PISMA NA POŠTI

v Chicagu imajo: Juraj Kovačić, št. 4535; Ivo Bruketa, št. 508; Johan Krivokapich, št. 538; Johan Rokave, št. 562 in Poldica Štrukel, št. 575. Pisma dobite na glavni pošti v veži z Adams ceste. Poleg tekoče številke povejte kraj, odkoder pismo pričakujete.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907. v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

Martin Železnikar, predsednik, Box 276, Barberton, Ohio; Frances A. Taschar., 2827 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Križmančič, 13111 Benington, Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terčelj, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa. Anton Sular, Box 104, Gross Kans., za jugozapad. Frank Klun, Box 399, Chisholm, Minn., za sev. zap. John Gelob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zavertnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zaje, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Joško Oven, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6232 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljejo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vesti iz Jugoslavije

Šola za socijalno higijeno. Kakor se iz zanesljivega vira poroča, je vlada sprejela ponudbo Rockefellerjeve fundacije za gradnjo šole za socijalno higijeno v Zagrebu. Z gradnjo te nove kulturne pridobitve za Zagreb se prične v najkrajšem času.

Statistika samomorov v Zagrebu. V preteklem letu je bilo po statističnih podatkih v Zagrebu skupno 250 samomorov. Od teh je bilo 35 registriranih pri mestnem fizikatu, ostali pa v zagrebških bolnicah.

Požari. V Hotinji vasi pri Mariboru je izbruhnil požar pri posestniku in gostilničarju Francu Šušteršiču. Zgorelo mu je seno, nekaj gospodarskih strojev in leseno podstrešje. Šušteršič je bil zavarovan. — Pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah sta pogorela kočarja Jakob Potrč v Cenkovi in kočar Slaček, katerega hiša se je vnela od požara pri Potrču. Radi močnega vetra in pomanjkanja vode je imel ogenj prosto pot in je vpepelil vse.

Požar v Motniku. V Zgornjem Motniku je pri posestniku Alojziju Cencilju izbruhnil požar. Pogorelo je gospodarsko poslopje s krmo in kašča z vso zalogo žita. Zaradi pomanjkanja vode je gasilna akcija ostala brez uspeha. Požar je nastal baje vsled nepazljivosti nekega kadilca.

Zgodnja pomlad. Kakor južna Evropa sploh, imamo tudi v Ljubljani letos izredno milo zimo — brez snega. Pač smo bili v noči od 7. na 8. februar dobili za prst visoko snega, a že naslednji dan ga je vzel topel jug. Temperatura je popolnoma spomladanska. Tako smo imeli 16. februarja v Ljubljani 16 stopinj Celzija nad ničlo. V našem Primorju je temperatura še višja. V Beogradu so imeli 8. februarja 10, v Sarajevu 9, v Mostaru 10 stopinj nad ničlo. Pomlad je prišla v deželo. Naše kmečko ljudstvo pa se te zgodnje pomladi nič kaj ne veseli, ker ni izključeno, da pride še mraz in snega in z njim nevarna zmrzlina.

107 let star. V vasi Tulje v Hercegovini je umrl v visoki starosti 107 let starček Nikola Ristić. Bil je do zadnjega trenutka dobre volje. Ob njegovi bolniški postelji so se zbrali njegovi številni sinovi, hčere, vnuki, in pravnuki. Ko je bil 100 let star, so mu pričeli zobje znova rasti in tudi počutil se je zopet bolje. Živel je vse življenje zelo solidno in ni niti kadil niti pil.

Umrli v Ljubljani. Neža Stojc, zasebnica, 75 let. — Marija Kovač, zasebnica, 73 let. — Katarina Bahor, posestnikova žena, 31 let. — Marija Ilnikar, gostja, 77 let. — Fran Šušteršič, bivši delavec, 82 let.

Dijamantno poroko sta praznovala v Zlatoliču pri Ptuju zakonca Jože Pesek in njegova žena v starosti 88 in 87 let. Na poročnem gostovanju je med 90 svati bilo 35 članov njunega potomstva: sinovi, hčere, vnuki, pravnuki.

Tatvina amerikanskih pisem. Na dan skupščinskih volitev je bilo v Ljubljani na vlaku ali na pošti ukradenih 330 priporočenih pisem iz Amerike (iz New Yorka). V pismih je bilo mnogo dolarjev. Zelo čudno se nam zdi, da se ne ve točno, ali so pisma bila ukradena že na vlaku ali šele na pošti. Kakšen red vlada pri prevzemanju pošte?

Klerikalci barantajo z radikali. Takoj po volitvah je šel dr. Korošec v Beograd na kraljevi dvor in k radikalskim prvakom, da si izprosi milost za vstop v Pašičevo vlado.

Pa radikalci so ostali za enkrat še trdi. Radikali namreč dobro vedo, da se da kupiti klerikalce za skledo leče. In zato jih ne bodo uslišali prej, dokler se klerikalci zopet ne bodo vrgli na vse štiri in na trebuh pred monarhijo in radikalno stranko, ki predstavlja nadvlado srbske buržoazije.

NAZNANILO IN ZAHVALA

Najiskrenejše se zahvalim vsem mojim odjemalcem za obila naročila. Obenem pa naznanjam, da koncem tega meseca neham s pošiljanjem klobas in mesa. Torej če katerega veseli dobiti še nekaj dobrega, naj hiti z naročilom. Hvala in pozdrav vsem odjemalcem. — Anton Lipold, P. O. Naylor, Mo.—(Adv.)

ITALIJANSKE HARMONIKE

Mi izdelujemo in importiramo vseh vrst ročno delane ITALIJANSKE HARMONIKE

najboljšega izdelka sveta. Dosežete jamstvo. Naša cena je nižja od drugih izdelovalcev. Zastonj navodila, kako se igra našim kuponom. Pišite po BREZPLAČNI cenik.

BUATTA SERENELLI & CO.
817 Blue Island Ave., Dept. 19, Chicago, Ill.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijem, slaščičarjem in v prodajalne železnine damo primerno popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

JAVNA GOVORNICA

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev "Prosvete".

Farrell, Pa. — Življenje delavcev je danes težko. Zaslužek je majhen, draginja velika. Včasih pomislim, kako more le biti, da po štirinajstih letih bivanja v Združenih državah ne morem pokazati drugega kakor žuljave roke in prazen žep.

Ni dolgo tega, kar je hodil po slovenskih hišah hrvaški duhoven ter prodajal delnice za novi "hram božji". Pri tukajšnjih slovenskih družinah pa je imel le malo uspeha. Prav čudne misli so me obhajale, ko sem videl takega rejenega velikana hoditi okoli siromašnih in izmozganih delavcev.

Sveto leto je. Pater Koverta vodi veliko agitacijo za romanje v Rim. V lističu z dvema glavama čitam klic: "Ala, bratje v Rim, sveto leto je, vse hiti v večni Rim k očetu vsega človeškega rodu." Slovenci, ali bi se ne dalo letos spraviti skupaj $500, da jih ponesemo svetemu očetu v Rim. Potem bi šli tudi skupaj v domovino obiskat Marijo na Brezjah in morda še celo Brezmadežno Spočetje v Lurd. Med potjo pa se lahko ustavimo na božjih potih Vodiške Johance in Poliškega fajmoštra.

Pater Kovertica je napravil že lep račun: 50 neumnežev naj se zbere, pa bomo šli zijala prodajat. Dalje tudi čitam, če se zbere 50 "ovčic" bodo imele svojega pogrebnika, ker na tako oddaljeno božjo pot ni varno potovati brez pogrebnika Tončka.

Ali je mogoče, da je še kje tako brezupno neumen delavec, da bi mogel darovati v sedanjih časih $500 za ničvredne odpustke? — **Jakob Jerl.**

Mansfield, Ohio. — Ker se od tu nihče ne oglasi, si štejem v dolžnost, da tudi jaz malo poročam, kako je tu. Z delom gre slabo. Po nekaterih tovarnah se dela s polno paro, po drugih pa samo tri do štiri dni v tednu. Plača priprostega delavca je okrog 40 centov na uro. Delavci, ki so izučeni v kaki stroki ali delavci, ki opravljajo delo od kosa, so bolje plačani. Brezposelnih se ne vidi mnogo, pač pa jih je vedno toliko na razpolago, da bos v tovarni hodi pokonci in ako mu ni delavec povolji, ga kmalu nagovori, da, ako "nočeš ti, hoče kdo drugi." Pričakovati tudi ne moremo nič boljšega, dokler se ne spremeni družabni red.

S tem dopisom pošiljam zopet celoletno naročnino za Prosveto, katero bi zelo težko pogrešal. Rad čitam dopise iz raznih naselbin in tudi druge zanimive in poučne stvari, ki jih prinaša list. Zadovoljen sem, ker nisem še čital in tudi ne opazil slabe volje pri članih radi koledarja za leto 1925. Ponosno se lahko ozremo na sliko, ki nam predstavlja naše poslopje s tiskarno. Res lep napredek je bil v preteklem letu. Želim ,da bi se članstvo zavzelo in pričelo razpravljati o lastni banki, ki bi služila članstvu S. N. P. J. Ali bi ne bilo v ponos članstvu, ko bi imeli v teku par let lahko sliko lastne banke na koledarju? Moje mnenje je, da jednotin denar, ki je naložen po privatnih in kapitalističnih podjetjih, bi bolje služil članstvu, ko bi imeli lastno banko. Gotovo bi bilo treba stvar dobro urediti, tako da bi si članstvo lahko izposojevalo v nji na svoja posestva pod gotovimi pogoji. Jaz mislim, da bi večina članstva, katero bi potrebovalo pomoč, se raje zateklo v svojo lastno banko, v kateri bi se dalo vpeljati ugodnejše pogoje za članstvo kakor jih imamo sedaj. Kateri imajo pa bolj težko prislužen denar, mislim, da bi rajši vlagali v svojo lastno banko kakor da bi podpirali kapitalizem.

Svetoval bi članstvu širom Združenih držav, da bi se začelo zanimati za stvar, ker le na ta način bi se izvedela volja članstva.

Bratski pozdrav!—**Frank Vidmar.**

Millston, Wis.—Ko čitam dopise od farmaric sem tudi jaz dobila pogum, da opišem tukajšnjega razmere. Predvsem povem, da se mora farmarica namazati s potrpežljivostjo vsaj za tri ali štiri leta, potem je od začetka tudi noben stroj ne bo mogel povleči s farme nazaj, ker ji bo tako dopadlo. Marsikatera farmarica je nezadovoljna, dokler se ne privadi, vse ima za zlo, nič ji ne ugaja. Tako je bilo vsaj z menoj, ko smo prišli na farmo. Kako hudo je bilo, ker ni bilo "pede" na vsakih 14 dni. Skrbelo me je, kako bomo živeli. Še zadolžili smo se, ko smo kupili farmo in kar smo prinesli s seboj, se je hitro steklo. Treba pa je bilo vedno kaj kupiti in prodati nismo imeli ničesar. Začeli pa smo v vojnem času, ko je bilo vse najdražje. Stari farmarji so tiste čase najlepše spravljali denar, mi pa smo ravno tedaj vun dajali. Prosila sem že moža, naj proda, da gremo nazaj v mesto, pa je rekel: "Počakajmo malo, saj še kmetovati nismo začeli. Potrebno je, da se nam živina zaredi, da bomo imeli kaj prodati, potem bomo šele sodili. Še tisto leto smo imeli priliko prodati, a mož se je bil odločil, da hoče poskusiti s kmetovanjem. Tako sem dobila z njim tudi jaz pogum.

Redila sva živino, svinje in otroke, ki so bili vsako leto večji ter že pričeli marljivo pomagati. Tako smo prišli "k sebi," da smo bili enaki z drugimi farmarji. Vojna je končala. Poljski pridelki so izgubili na vrednosti, a mi pa ne poguma, delali smo naprej, varčevali, redili živino. Vsako leto je bilo več smetane na prodaj, ki smo jo s stroji posnemali še kar iz gorkega mleka. Smetana je šla na trg, posneto mleko pa svinjam, kar je pomagalo, da smo tudi te lahko redili za prodaj. Za trg se je pridelalo tudi žito, krompir, jagode, ki smo jih zasadili, so včasih prinesle mali skupiček. Za kumare so nam lani plačali po $2.50 za sto funtov, letos so nam obljubili $3. Če je dobra letina kumare po takem računanju prinesejo iz enega akra $200. Družine, ki imajo dosti otrok, da ima kdo pobirati sad, še dosti naredijo s tem pridelkom. Ko zore borovnice katerih ni treba sejati, ne okopavati, hodimo po hosti in jih obiramo. Na ta "lov" gredo že ne, otroci in tudi možje, ko je obdelano polje. Zavoj, ki drži 16 kvartov se v začetku sezone proda tudi po $4 in $5, kadar je dosti zrelih, pa so samo po $3. Če je letina dobra jih človek nabere lahko po dva zavoja na dan z rokami, a z grebenom tudi po štiri in pet zavojev. Indijanci večinoma samo na tem živijo ter polja prav malo obdelujejo; nekateri tudi nič. Otroci se pri nabiranju borovnic kar tepejo, kateri bo dobil kaj boljši grmiček, da bo več nabral.

Možje pozimi sekajo les za papirnico, katerega družba plača po $7.50 seženj. S tem so zaposleni pozimi kar vsi farmarji. Nekateri delajo drva in jih prodajajo, drugi spravljajo les za pohištvo, za železniške pragove, tretji sekajo les za papirnico in tovarno za zaboje. Nekateri delajo tudi v kamnolomih in vozijo gramoz na ceste. Tako ima skoraj vsak priliko do zaslužka.

Na ta način, s pridobivanjem tu in tam nekoliko, smo tudi mi zaslužili, da smo lahko izplačali v najslabših časih ter naredili novo hišo ter dodelali nekaj drugega poslopja. Ni sem nam zdaj treba bati, če zapirajo tovarne. Farmarji naj bi vsi tako gledali, ki se zadolže na farmo, da si kupijo le take stvari, ki prinesejo kaj dohodkov. Vse drugo je treba opustiti in ne se podajati v različne stvari hkratu, vsaj začetkoma se je treba omejiti samo na to, kar gotovo kaj prinese, da je začetnemu farmarju mogoče izplačati dolgove.

Vsakovrstni izkoriščevalci preže neprestano tudi nad farmarjem. Najrazličnejše stvari mu ponujajo, naj kupi, slepijo ga z mamljivimi besedami. Vse je "good bargain," pa naj bo "moderna hiša" ali "modern hlev," ki se kar postavi, vse ja na odplačevanja in neznansko poceni. Ko se je farmar dal speljati na limanice, tedaj šele vidi, kako zelo drago mora plačevati na obroke, katerih noče nikoli biti konec. Nekateri kupijo tudi s tem, da se zadolžijo, potem pa radi visokih dolgov še obresti ne morejo plačevati. Previdnost je mati modrosti in v veliki meri potrebna ravno za farmarja, ki se je z nalim lotil kmetovanja.

Tu je učiteljica vprašala deco v šoli, za koga je boljše, za delovno ljudstvo, ali za bogatine. Nekateri so se izrazili, da za delavstvo, večinoma pa za bogatine. Prav je dala tistim, ki so rekli, da za delovno ljudstvo. Rekla je, da bogatini imajo vsega dovolj, nimajo se česa veseliti, da bi še kaj pridobili, delavec pa se vedno lahko veseli, da bo zaslužil, da bo v nedeljo počival in imel dobro zabavo. Le varujemo se torej, da ne postanemo miljonarji!

Veliko čitam o gonjah prohibicijoniških agentov, ki stikajo po kleteh in shrambah za opojno pijačo. K miljonarjem ne gredo, ker miljonarji so menda drugi ljudje, da sploh ne pijejo. Vendar dobro bi bili pogledati tudi k bogatinom in jim zliti vso dragoceno kapljico, kajti prej ne bo prohibicija, uveljavljena dokler ne bodo tudi miljonarjem odvzeli pijače. Prohibicija pa najbrž ne bo nikdar odpravljena, ker z njo delajo nekateri prav dobro kupčijo. Hinavsko pravijo: To je prav, da ni več salonov, uboge žene in otroci delavcev niso imeli kaj jesti, ker so možje vse zapili. Ko so taki skrbniki, zakaj pa sedaj pustijo ljudi stradat?—**Anna Smrekar.**

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman. Spisal dr. Ivan Tavčar.

(Dalje.)

"Volkonski," je izpregovoril, ko sta stopala po temni veži, "kaj misliš, ali ga nisem skoraj malo preveč tega mladega risa?"

"Mladine v tem pogledu," je odgovoril knez, "ne smemo preostro soditi!"

"Smo li bili mi kaj boljši, ko smo bili mladi? He, Volkonski?"

Car se je lahkotna smejal. Prihajal je v dobro voljo.

"Stvar bodi pozabljena! Kaj pa je tudi sililo to preklicano žensko, da se je vlačila po škofijskem dvorcu! Glej, da mi ne pride več pred oči!"

Ves gnev visokega gospoda se je obračal proti deklici!

"Da bi se le ne razvedelo!" je ugovarjal Volkonski ponižno. "Sitnosti bi bile, da zve o tem avstrijska cesarica! Ali pa škof Gruber! Ta prokleta mladina meni, da živi v Rusiji!"

"Tedaj ju pa le kaznuj, Volkonski!" je zahitel car. "Napravi, kar hočeš, samo toliko skrbi, da o tem ničesar več ne čujem!"

Po kratkem molku je še dodal: "Dekletu pa maši usta z denarjem! Le kaznuj ju! Lopova!"

S tem je bilo rešeno vse, kar je bilo v zvezi s to interesantno afero Aleksandra Pavloviča!

Kozaki so odnesli ranjenega oficirja v njegovo sobo ter poklicali zdravnika, da ga je prišel obvezat. Tovariša pa so tirali v zapor. Kmalu ni bilo človeka na dvorišču, le dekle je slonelo pri stebru in plaho se oziralo krog sebe. Besede: "Tudi žensko mi spravite izpred pogleda!" so ji zvenele po ušesih. Tam na tlaku je ležala svilnata rutica. Njegov dar! Pobrala jo je; dasi je bila pohojena in umazana, jo spravila z največjo skrbjo.

Kako je Topolščakova tisto jutro domov hodila, sama ni vedela. Tavala je, kakor bi se bila izgubila, po ulicah naokrog. Nikomur si ni upala pogledati v oči. Občutila je, da pezi nad njo velika sramota, kateri ni mogla uteči. Končno se je izteknila pred vrati domačega stanovanja. Bilo je zaklenjeno. Stara sta se bila odpravila po opravkih v mesto. Marička se je mehanično sklonila ter vzela ključ izpod praga, kjer so ga spravljali v takih slučajih.

Ko je stopila v zadehlo sobo, je naprej hitela k mali svoji skrinji. Prav spodaj pod praznično obleko je skrila svilnato ruto in pleteni mošnjiček s svetlim denarjem.

"To bo za stare dni," je vzdihnila, "zdaj me tako nihče ne vzame!"

Takrat se je začulo čudno stokanje iz sosednje čumnate.

"Fantka so samega pustili!" Hitela je k njemu. Otroče je ležalo na raztrganem ležišču in debelo je gledalo, dasi ni več spoznalo svoje okolice. Okrog čela so se mu napravljale kepice mokrih las in na bledem obrazku se mu je tuintam kazala krvava lisa.

"A ti je kri tekla, Janezek?" je vprašala s skrbjo.

Bratec pa ni nič odgovoril; debelo jo je gledal in pri nosu se mu je zopet kazala kaplja rdeče krvi. Obe ročici je imel izpod odeje in ž njima je tjainsem grabil, prav kakor bi hotel trgati zamazane rože na zamazani odeji.

"Že rože trga!" je zaihtela, "potem pa že gotovo umrje!"

"Žejen!" je še enkrat zastokal.

Prinesla mu je vode. A mali bolnik je ni mogel več požirati, ker se mu je bližala zadnja ura. Kvišku je skočil v postelji. Gotovo je občutil hude bolečine, ker je čudno zvijal roke. Pričel je gledati v kot.

"Tam je! Udaril me bo!"

Zgrudil se je zopet na ležišče. Tedaj so se za kratek hip razšle teme, ki so obdajale malega revčka. Ujela je pogled njegov in zdelo se ji je, kakor da jo kliče na pomoč s plahim tem pogledom.

"Konjička! Micka!"

Preiskala je čumnato in sosednjo sobo. Poznala ga je tega konjička z belo glavico in z rdeče barvanimi lisami! Imel je sicer še samo tri noge in bil je že tudi obrabljen in obdrgnjen, ker je bilo že nekaj mesecev poteklo, kar je bil Miklavž s tem umotvorom zašel v Topolščakovo hišo. Iztekla ga je pod klopjo, zaprašenega in umazanega. Prinesla ga mu je in tesno se ga je oklenila drobna ročica. Ali muke so se kmalu zopet pričele. Otrok ni mogel strpeti v postelji:

"K tebi!"

Morala ga je vzeti v naročje. Tesno ga je zavila v odejico in konjička mu je dala v roke. Odleglo mu je menda, ker je sestra čula, kako je priganjal konjička, da naj hitreje vozi. Tudi se ji je zdelo, da je pel pesem o betlehemskih pastirčkih, katere sta se bila o Božiču naučila. Potem se je nekaj zvijal, ko ga je tesno objemalo z roko. Navsezadnje pa sta oba zaspala. Po rdečih oblakih sta se zibala, kakor dve lahki ptičici se zibala pod sinjim nebom!

Ko je Topolščakova mati prišla s trga, je slonela pri dečkovi postelji hči Marička v nezavesti. Otroče v njenem naročju je bilo mrtvo, a trda ročica je pritiskala k prsim trinožnega, z rdečimi lisami prevlečenega lesenega konjička!

Ob fantičevem pogrebu je bilo tudi dekle na smrt bolno. Za hudo pljučnico je ležala in vročina jo je kuhala, da je bil pravi čudež, da ni umrla. Ker je bila Marička močna in krepka, je bolezen prestala. Pa je bila podobna pohojeni roži in do prejšnje čilosti si ni mogla opomoči. Niti delati ni mogla, po dnevi je lazila od cerkve do cerkve, noči pa je prejokala in spati ni mogla. Vlačila se je okrog škofije in koprnela je, da bi vsaj enkrat še videla njega, katerega je v duhu neprestano imela pred sabo in ki jo je spremljal v sanjah. Pa niti enkrat ni prišel iz škofijskega dvorca in vselej, kadar je čakala je brezuspešno. Vprašati si ni upala, ker je menila, da vsak človek ve o njeni sramoti.

Prišla je velikonočna sobota. Ob štirih popoldne se je v Šenklavžu obhajalo vstajenje. Bilo je ugodno in gorko vreme. Ker se je vedelo, da se vladarji udeleže izprevoda, se je na Mestnem trgu trlo množic. Od cerkve do sredi Mestnega trga, potem pa ob mestni hiši proti cerkvi je bila proga, po kateri se je izprevod premikal, pregrnjena s škrlatom. Na vsakih dvajset korakov pa je stal vojak, ki je prezentiral, kadar je prišlo Najsvetejše mimo. Pri vodnjaku vrhu stopnic si je med drugimi izbral svoje mesto Tomaž Čeljustnik, da bi vse videl in da bi mu niti najmanjše ne odšlo. Za njim se je skrivala Topolščakova Marička. Že ob polštirih je bila prišla, ker je mislila, da bode vsaj pri tej priliki videla belega generala.

"Ljudje božji," je izpregovoril Čeljustnik Škile, "to bo procesija! Take še nismo videli!"

"A misliš, da bo kaj generalov?" je vprašala Topolščakova.

"Generalov," se je zasmejal Škile, "kot gnoja! Kaj pa misliš, da je general v teh dneh, ko imamo cesarjev in kraljev na ostajanje?"

Ko mu ni odgovorila, se je obrnil proti njej: "Kdo pa si, ki tako neumno vprašuješ?"

Spoznal jo je: "Ježeš, Topolščakova iz Kravje doline!"

Nato jo je z nekakim strokovnjaškim pogledom premeril od nog do glave ter je s tem pogledom obtičal na bledem njenem obrazu.

"Marička!" je izpregovoril počasi, "ti si se izpremenila!"

Kri ji je zalila lice: "Tiho bodi, tiho!"

Škile je nekaj zvižgljal predse: "Se nisi nekaj množila s tistim debelim Smoletovim hlapcem?"

Jezno je odgovorila: "Če bi se tu bila, kaj pa tebi mari"

A Škile ni odnehal: "Pa se nista kaj izpozabila? He, Marička?"

Občinstvo se je že smejalo. Dekle je menilo, da se mora v zemljo vdreti. Zastokala je: "Šema šemasta!"

Čeljustnik bi jo bil še dalje mučil, da ni tedaj mogočno zadonel veliki zvon iz šenklavškega stolpa. Zapel je turški boben, godba se je oglasila, vmes so cingljali mali zvončki; nad vse pa se je ulegal prijetni duh kadila. Občinstvo je strmelo: toliko bleska ni bilo še nikdar pri velikonočni procesiji ljubljanski. Ponižnega Boga je nosil škof Avguštin, ki je kar omahoval po težo zlatega pljuvijala. Takoj za nebom se je kazal dvor s svojo veliko oholostjo. Ožji dvor s cesarjem in cesarico se je še nekako pobožno vedel. Vse drugo — rdečih hlač, z zlatom obrobljenih frakov, trikotnih klobukov in drugega takega se kar prešteti ni moglo! — pa je prodajalo zijala, iztegovalo vratove od okna do okna, kjer so stale mlade ljubljanske gospodične, ter se vedlo s tisto nesramnostjo ali — recimo — nespodobnostjo, katero še dandanes lahko opazuješ pri dunajskih cerkvenih izprevodih, ki se jih udeležuje dvor s svojim spremstvom. (Dalje prihodnjič.)

"HIS MASTER'S VOICE"
Prave, glasne VICTROLE
CENE
od $22.50 do $250.00.
Prave Victor plošče ali pa slovenske fine piano-role, dobite pri nas.
Pišite po cenik.
IVAN PAJK,
24 Main St., Conemaugh, Pa.

POZOR! — POZOR! — POZOR!
Iščem solastnika "partnerja", da mi pomaga z financami pri patentiranju novega modela, zakar dobi lepe procente. Za nadaljna pojasnila pišite na naslov: Frank Kroll, c. o. Cardiff Mine, Alta, Utah. (Adv.)

IŠČEM GOSPODINJO
v starosti 35 do 40 let za domača hišna dela, sploh želim dobiti dobro gospodinjo. Plača po dogovoru. Za pojasnila in drugo pišite na moj naslov: A. Sedušak, 531 Barnard Ave., Cudahy, Wis. (Adv.)

Da si hitro preženete pljučnico je
BOLGARSKI ZELIŠČNI ČAJ
vreden desetkrat svojo ceno. Resnično, vsaka družina bi morala imeti to čisto zeliščno zdravilo, da olajša zabasanost, revmatizem, želodec, jetra in ledvične nadloge ter da izboljša krí.

Pojdite k vašemu lekarnarju po zavojček še danes — 75c in $1.25.

Opomba: Mnogo ljudi živi na farmah in v malih vasch, kjer ni lekarn. Jako potrebujejo to zdravilo in ga morajo imeti, zato bom poslal po pošti velik zavoj za 5 mesecev za $1.25. Naslovite name: H. H. Von Schlick, President Dept. 0,831, Locust Street, Pittsburgh, Pa.

20 čisto novih 10 inč SLOVENSKIH COLUMBIA PLOŠČ za samo.... $5.00
Mogoče se vam ne ponudi enaka prilika. Dvajset (20) pravih columbia slovenskih plošč, vse popolnoma nove, igrajo na obe strani, izbrane iz naše zaloge. 40 zbirk, vsaka drugačna: muzikalične, instrumentalne, plesne, eno- in dvospevi, narodne pesmi itd. izvajane od slavnih slovenskih umetnikov. Redna cena 75c vsaka ali več. Ne pošiljajte denarja, temveč nam pošljite samo vaše ime in naslov.
plačajte poštonoši, ko vam prinese plošče $5.00 in par centov za poštnino. Ne pišat po cenik, ker ga nimamo. Ampak mi jamčimo, da 20 plošč, ki vam jih mi pošljemo, vas bodo popolnoma zadovolile ali vam vrnemo vaš denar. Federal MAIL ORDER CORP., Dept. 234 — 414 Broadway, New York City.

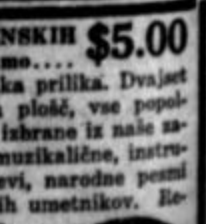

NA PRODAJ JE
v državi Ohio izvrsten in zanesljiv prostor za gazolin postajo, kjer se križati dve državne glavni automobilski cesti.
Za vsa nadaljna pojasnila obrnite se na naslov:
P. O. Box 225, Pittsburgh, Pa.

ŽENITVENA PONUDBA.
Samec, star 39 let, ki ima veselje do farmaríje in se želi poženiti na kakšno farmo. Ima tri tisoč pet sto dolarjev gotovine. Nevesta naj bo dekle ali vdova do 40 let stara in ki lastuje farmo. Katera resno misli, naj piše na naslov: "Ženin Farmar" 2657 S. Lawndale ave., Chicago, Ill. (Adv.)

Velika noč se bliža
Je že stara navada, da imajo vsak rad za piruhe kaj boljšega, nekaj kar naprimer dobi pri meni, temveč pojeste tembolj vas ugaja, tako vsaj trdijo in mi pišejo vsi moji odjemalci širom Amerike. V zalogi imam fine:
Prekajene klobase po 35c funt.
Natlačene žalodce po 38c funt.
Prekajene goveje in svinjske jezike po 40c funt.
Prekajene svinjske šunke 10 do 12 funtov teže po 35c funt.
Imam še mnogo raznovrstnega mesa. Pošiljam vse po pošti ali ekspresu po vsi Ameriki. Ako pošljete denar z naročnino je poštnina plačana.
Po poštnem povzetju ali C. O. D. plača vsak sam poštnino.
Torej hitite in nam pošljite vaše velikonočno naročilo takoj, da vam lahko ob pravem času postrežem, vse bom odposlal nekaj dni pred velikonočjo, da boste prejeli ob pravem času in se boste gostili za veliko nedeljo.
Vsa naročila in denar je poslati na naslov:
JOSEPH LESKOVAR,
610—14th Str., Racine, Wis.

KOŽNE BOLEZNI
povzročajo mnogo trpljenja in v teh slučajih je treba jemati:
SEVERA'S
ESKO
razkuževalno mazilo.
Olajša razdraženje, odpravi srbečico in druge srbeče izpuščaje na koži.
Cena 60 centov.
Poskusite naprej pri lekarju.
W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA